

اک سی بادشہ

حسین سحر

1

1

2

ضابطہ (سارے حق راہویں)

اشاعت اول.....2008ء
 اہتمام.....الکتاب گرافکس پبلشوالہ ملتان
 ناشر.....سحر سنز، لاہور/ملتان
 قیمت.....پنجاہ روپے
 ملن واپتہ: کتاب نگر حسن آرکیڈ ملتان چھاؤنی

اک سی بادشہ

(بالائے کہانیاں)

حسین سحر

سحر سنز.....لاہور/ملتان

6	
53	9۔ ہرا جھنڈا
60	10۔ عجیب سفنا
68	11۔ بے داغ محل
74	12۔ غریب طالب علم
	☆☆☆☆

5	
	ترتیب
8	1۔ اک سی بادشہ
15	2۔ نقلی شہزادی
24	3۔ عقلمند لکڑہارا
29	4۔ پنج سوال
34	5۔ بیوقوف گدڑ
39	6۔ نیلی بلی
43	7۔ چیکو میکو
48	8۔ بہار

اک سی بادشہ

اک سی بادشہ..... جدھاناں سی آکاش، اوہدے دو پتر سن،
 اک داناں سی چن تے دو جے داسورج، چن بڑے اچھے اخلاق دا
 مالک سی۔ ہر کسے نال باادب پیش آندا، پر سورج بڑا بد اخلاق تے
 غصے والا سی، کسے نال سدھے منہ گل نہیں سی کردا۔ ہر ویلے لڑوا
 جھگڑا رہندا، جدوں آکاش بادشہ بڈھا ہویا، تاں اوہ ہر ویلے ایسے
 سوچ وچ رہندا کہ دونواں پتراں وچوں کس نوں اپنی جگہ دیوے؟
 اوہراں وی اوہ دونویں بھر لکھوڑے سن، نہ کوئی چھوٹا سی نہ کوئی وڈا۔
 اوہدی سمجھ وچ کجھ نہ آیا، تاں اوہنے اپنے وزیر نال مشورہ کیتا۔
 وزیر بڑا نیک تے عقلمند سی، اوہنے بادشہ نوں جواب دتا، عالی

انتساب

شوذب، رمیشہ، شہنام، کائنات

تے

اُسوہ، عُر وہ

دے ناں

جناب! تسیس ایسراں کرو کہ دونواں شہزادیاں دا مقابلہ کراؤ،
لہنہاں وچوں جہڑاوی کوئی وڈا کارنامہ کر کے وکھاوے اپنی جگہ
اونہوں دے دیو۔

بادشہ نوں وزیر دی ایہہ تجویز پسند آئی۔ سواک دن اوہنے
اپنے دونواں پتراں نوں بلا کے آکھیا ”پترو! میں چاہناں کہ تسیس
کوئی وڈا کارنامہ کر کے وکھاوے، تہاڈے دونواں وچوں جدھا کم وی
زیادہ شاندار ہووے گا، میں آپنی جگہ تخت تے اونہوں بہادیاں
گا۔“

دو جے دن سورج شہزادہ اپنے نال بہت ساری فوج لے کے
روانہ ہو گیا۔ اوہ جہڑے پاسیوں وی گزریا، کھیتیاں اجاڑ دا چلا
گیا۔ اوہنے کئی ای وستیاں برباد کردتیاں، ٹردے ٹردے آخر اوہ
اک جنگل وچ پہنچ گیا، اوہتھے اونہوں اک جھگی جہی نظر آئی، اوہ
بے دھڑک اندر چلا گیا۔ اندراوس ویکھیا کہ اک فقیر عبارت کر رہیا

اے۔ بدمزاج تے مغرور شہزادے نے جاندیاں ساری اونہوں
اک ٹھڈا ماریا۔ فقیر نے درد توں بے چین ہو کے کہیا۔ ”اونا لما!
ہن تیری لت گئی“ تے ایہہ کہہ کے فقیر غائب ہو گیا، ہن چاہیدا
تاں ایہہ سی جو شہزادہ اپنے گناہ دی معافی منگدا تے توبہ کردا،
پر اوہنے کوئی پروا نہ کیتی تے اگے ٹر پیا۔

اودھر چن شہزادے دا حال وی سنو، اوہنے معمولی لباس پایا
تے گھوڑے تے سوار ہو کے ٹر پیا، دل وچ سوچیا جے دو جیاں دی
مدد نال کوئی وڈا کم کیتا، تاں اپنی کیہ بہادری ہوئی۔ ٹردے ٹردے
چن شہزادہ وی اک جنگل وچ اپڑیا۔ اک جگہ اوہنے اک بڈھے
کسان نوں ویکھیا، جہڑا فصل دی تیاری واسطے اک نیلچے نال زمین
کھود رہیا سی۔ اوہ بڈھا کمزور سی ایس لئی ایہہ کم بڑی مشکل نال کر
رہیا سی، شہزادہ اوہدے نیڑے جا کے رک گیا تے محبت بھری آواز
نال اوہنے پچھیا ”بابا جی! کیہہ تہاڈے کول ہل تے ڈھگانئیں، جو

ایسراں تکلیف اٹھا رہے او؟

بڈھے نے رک کے شہزادے ول غور نال ویکھیا تے فیر کہیا،
پتر! ہل تے ڈھگے میرے کول سن تاں سہی، پر اک ڈھگے دے
مرجان نال ہل وی بیکار ہو گیا اے تے دو جا ڈھگاوی، تے ہن
میں مجبور ہو کے نیچے نال ای اپنا کھیت تیار کر رہیاں۔ بڈھے دی
ایہہ گل سن کے چن شہزادہ کجھ دیر سوچا رہیا، فیر کجھ سوچ کے کہن
لگا۔ بابا جی! جے میں اپنا گھوڑا تہا نوں دے دیا، تاں تسیں لے لو
گئے؟ میرا خیال اے میرا گھوڑا تہا ڈا ہل چنگی طراں کھچ لوے گا۔
ایہہ سن کے بڈھے نے کہیا، ایہہ تاں ٹھیک اے پتر! پر توں مسافر
معلوم ہوندا ایں، گھوڑا مینوں دے دیویں گاتے آپ سفر کس طراں
کریں گا؟ شہزادہ گھوڑے توں تھلے لہے کے کہن لگا ”بابا جی! تسیں
ایہدی فکر نہ کرو، میں اپنے لئی کوئی بندوبست کر لوں گا۔ ایہہ کہہ
کے اوہنے گھوڑا بڈھے کسان دے حوالے کیتا تے اللہ دی آس

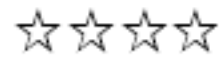
تے ٹر پیا۔ آکاش بادشہ نے دونواں شہزادیاں لئی ایک مہینے دی
مدت مقرر کیتی سی، اک مہینے بعد دونویں شہزادے آئے، تاں
اوہناں دی حالت ایہہ سی، پئی سورج شہزادہ اپنے نال بہت
سارے قیدی تے مال دولت لیا یا سی، پر کسے لڑائی وچ اوہ اپنی لت
گوا بیٹھاسی، تے ہن اوہ وسا کھیاں دے سہارے چل رہیا سی۔
دو جے پاسے چن شہزادہ پہلے توں وی زیادہ صحت مند تے
خوبصورت نظر آ رہیا سی، پنڈاں تے جنگلاں وچ گھسن پھرن نال
اوہدی صحت بہت چنگی ہو گئی سی، پر اوہ سی خالی ہتھ، اوہ اپنے نال
کجھ لیان دی بجائے سگوں اپنی سواری دا گھوڑا وی کسان نوں
دے آیا سی۔

آکاش بادشہ نے خاص دربار لا کے دونواں شہزادیاں نوں
اپنے اپنے کارنامے بیان کرن لئی کہیا۔ سورج شہزادے نے بڑی
شخی نال اپنی بہادری دے قصے سنائے، تے فیر بڑے فخر نال کہیا

”ابا جان! میں ہمسائے ملک دا بہت سارا علاقہ فتح کر کے آیاں،
 اوہدی گلاں سن کے بادشہ نے چن شہزادے نوں کہیا۔ ہن توں اپنا
 کارنامہ بیان کر“ چن شہزادے نے دکھ بھری آواز وچ کہیا، ”ابا
 جان! میں گھرتوں تاں ایہو ارادہ لے کے نکلیا ساں جو کوئی وڈا
 کارنامہ انجام دیاں گا۔ پر جدوں گھروں باہر نکل کے دیکھیا، تاں
 پتہ لکھا کہ ہزاراں انسان تکلیف تے مصیبت دی زندگی گزار رہے
 نیں۔ ایہہ ویکھ کے مینوں بہت دکھ ہو یا تے میں بس اوہناں دی
 مدد ای کردار ہیا، کوئی وڈا کارنامہ انجام دین دی ویہل ای نہیں ملی،
 فیر شہزادے نے بڈھے کسان نوں اپنا گھوڑا دین دا واقعہ وی بیان
 کیتا۔

چن شہزادے دی ایہہ گلاں سن کے آکاش بادشاہ تخت توں
 تھلے اہہ آیا، تے اوہنوں گل نال لا کے کہن لگا، پتر! یقین کر
 کمزوراں تے غریباں دی مدد توں ودھ کوئی وڈا کم نہیں۔ اسیں

تیرے لیہناں نیک کماں توں بہت خوش ہوئے آں تے اعلان
 کرنے آں کہ اج توں ایس سلطنت دا بادشاہ توں ہوویں گا۔
 او سے دن پورے ملک وچ خوشی دا جشن منایا گیا۔ تے چن
 شہزادے نوں تاج پہنادتا گیا۔

اوہ دن وی آن اپڑیا کہ شہزادی نوں اپنا گھر چھڈنا پیا۔ اوہ اپنے خاوند دے ملک جان لئی تیار ہو گئی۔ ملکہ نے اوہنوں بہت ساریاں خوبصورت تے قیمتی چیزاں توں وکھ ریشمی لباس، ہیرے جواہرات، سونے چاندی دے زیورات تے برتن جہیز وچ دتے تے دو گھوڑیاں نال اک نوکرانی وی دھی دے نال کردتی کہ راہ وچ شہزادی داخل رکھے۔

اوہ گھوڑا جدھے تے شہزادی سواری۔ بڑا تیز رفتاری۔ ایہہ گھوڑا اوہنوں اوہدی اک سہیلی نے تحفہ دتا سی۔ اوہدے وچ اک خاص گل ایہہ سی جو اوہ انساناں دی طراں بول وی سکدا سی۔ ٹردیاں ہویاں ملکہ نے شہزادی نوں اک سنہری پتروں دتا تے کہیا۔ دھیئے! اس پتروں سنبھال کے رکھیں۔ ایہہ تیرے بہت کم آوے گا۔ فیہر ملکہ نے دھی دامتھا جمیا تے اوہنوں رب را کھا کہیا۔ شہزادی تے نوکرانی شہزادے دے ملک ول ٹرپیاں۔

نقلی شہزادی

بڑے چر دی گل اے۔ کسے ملک تے اک نیکدل بادشہ حکومت کرداسی۔ خدا نے آخری عمرو وچ اوہنے اک چن جہی دھی دتی۔ اوہداناں گنارسی۔ جدوں گناروڈی ہوئی تاں بادشہ نوں اوہدے ویاہ دی فکر ہوئی۔ کافی سوچ وچا ردے بعد اوہنے ہمسائے ملک دے شہزادے نال اوہدا ویاہ طے کردتا۔ اے کچھ دن ای گزرے سن جو بادشہ مر گیا تے اوہدے بعد اوہدی ملکہ حکومت کرن لگ پئی۔ ملکہ نوں اپنی دھی شہزادی گنار نال بڑی محبت سی تے اوہ کسے ویلے وی اوہنوں اپنے توں جدا نہیں سی کردی۔ پر آخر

اے اوہناں تھوڑا پینڈا ای کینا سی جو شہزادی نوں پیاس لگی۔
 اوہنے نوکرانی نوں پانی لیان لئی آکھیا۔ پر نوکرانی بڑی چالاک تے
 مکاری۔ اوہنے جدوں ویکھیا کہ اوہ محل توں بڑی دور نکل آئے
 نیں تے اکھاں پھر لیاں، کہن لگی۔ میں تیری نوکرانی نیں آں۔
 تینوں پیاس لگی اے۔ تاں آپ جا کے پانی پی آ۔ ایہہ سن کے
 شہزادی چپ ہو گئی تے ایدھر او دھر پانی لہسن لگی۔ آخر اوہنوں
 اک جگہ اک چشمہ نظر آیا۔ اوہ دوڑ دی ہوئی او تھے اپڑی تے چشمے
 دے ٹھنڈے مٹھے پانی نال اپنی پیاس بجھان لگ پئی۔ جدوں اوہ
 او تھوں ٹری تاں ملکہ دے دتے ہوئے سنہری پترو چوں آواز آئی۔
 جے تیری ماں ایہہ جاندی جو ایہہ نوکرانی مکاریاں تے تیرے نال
 دھوکہ کرے گی۔ تاں اوہ کدی وی تینوں ایہدے نال نہ ٹوردی۔
 ایہہ آواز سن کے شہزادی بڑی حیران ہوئی تے رو پئی کہ رب جانے
 ہن اوہدا کیہ حشر ہووے گا؟ تھوڑی دیر بعد اوہ نوکرانی نوں آ ملی۔

پینڈا کافی لماسی تے دھپ وی تیزی۔ ٹردیاں ٹردیاں شہزادی نوں
 دوبارہ پیاس لگی۔ اوہنے فیر نوکرانی نوں پانی لیان لئی کہیا۔ نوکرانی
 نے غصے نال کڑک کے فیر اوہوای جواب دتا۔ میں تیری نوکرانی
 نیں آں۔ تیرے وی ہتھ پیر نہیں۔ آپ جا کے پانی پی آ۔
 ”شہزادی فیر کلم کلی پانی لہسن لئی نکلی۔ تے جدوں اوہ اک جگہ پانی
 پی رہی سی۔ تاں سنہری پترو چوں فیر آواز آئی۔ ”جے تیری ماں
 جاندی کہ ایہہ نوکرانی مکاریاں تے بدنیت اے تے تیرے نال دھوکہ
 کرے گی۔ تاں اوہ کدی وی تینوں ایہدے نال نہ گھلدی۔“
 ایس دفعہ جدوں شہزادی پانی پی کے واپس آئی تاں نوکرانی
 نے اوہنوں دھکا دے کے تھلے ڈیگ دتا۔ شہزادی کے کپڑے
 آپ پالنے تے اپنے سادہ کپڑے اوہنوں پوادتے۔ شہزادی چپ
 چاپ اپنے گھوڑے تے جا بیٹھی۔ مکاریاں تے نمک حرام نوکرانی نے
 شہزادی دا بھیس بدل دیاں ای اوہنوں کہیا۔ ”جے ایہہ گل توں کسے

وڈے توں وڈا کم کرن لئی تیار آں۔ تسیں دسو کہیہ چاہندے او نطی
 شہزادی نے کہیا۔ میرے نال جہڑا گھوڑا میری نوکرانی لیائی اے
 اوہداسر کٹوادیو۔ کیوں جے اوہ گھوڑا مینوں بالکل چنگا نہیں لگدا۔
 دراصل نطی شہزادی ڈردی سی جو کہتے اوہ گھوڑا اوہداپول ای نہ کھول
 دیوے۔ کیوں جو اوہ گھوڑا انساناں دی طراں گلاں کر سکد اسی۔
 شہزادے نے جلا دنوں حکم دتا کہ گھوڑے داسر لاه دیوے۔
 جلا دنے انج ای کیتا۔ او دھر جدوں شہزادی گنارنوں ایہ پتہ لگیا تاں
 اوہ بہت دیر تک روندی رہی۔ اوہنوں اپنے وفا دار گھوڑے نال
 بہت پیاری سی۔ اوہ روندی ہوئی جلا دکول گئی تے کہیا۔ ”جے توں
 گھوڑے دے سرنوں شہر دے دروازے تے ٹنک دیویں تاں میں
 تینوں اک اشرفی انعام دیاں گی۔“ ایس طراں اوہ چاہندی سی کہ
 جدوں کدی اوہ شہر توں باہر جایا کرے گی اپنے گھوڑے داسر وی
 ویکھ آیا کرے گی۔“ اوہدے کہن تے جلا دنے گھوڑے دے سر

نوں وی دی تاں تیری جان دی خیر نہیں۔ ہن توں میری نوکرانی
 ایں تے میں تیری شہزادی۔“
 ”ایہہ کہہ کے اوہ زور زور نال کھڑکلیاں مارن لگ پئی۔
 وچاری شہزادی ہن نوکرانی دے پھندے وچ پھنس گئی سی۔ مجبور
 ہو کے اوہنے وعدہ کر لیا جو اوہ ایہہ گل کسے نوں وی نہیں دے گی
 تے فیروہ زار و زار رون لگ پئی۔
 تھوڑی دیر بعد شہزادی دا ملک آ گیا۔ ہر پاسے شہزادے دی
 شادی دیاں دھماں سن۔ سارا ملک خوشی دا جشن منا رہیا سی۔ نطی
 شہزادی دا بڑا شاہانہ استقبال کیتا گیا۔ تے اوہنوں بڑی عزت نال
 محل وچ لیاندا گیا۔ ایسراں اوہ نوکرانی اک شہزادی دے روپ
 وچ بڑے ٹھاٹھ نال محل وچ رہن لگ پئی۔ اک دن اوہنے
 شہزادے نوں کہیا۔ کیہ تسیں میرا اک کم کر سکدے او؟
 ”شہزادے نے جواب دتا“ کیوں نہیں میں تہاڈے لئی دنیا دا

نوں شہر دے باہر دروازے تے ٹنگ دتا۔

اک دن جدوں اوہ شہر دے دروازے تے آئی تاں گھوڑے دے سروچوں اوہو آواز آئی۔ جو ایس توں پہلے سنہری پتروچوں آئی سی۔ ”جے تیری ماں ایہہ جاندی کہ نوکرانی تیرے نال دھوکہ کرے گی۔ تاں اوہ کدی وی تینوں ایہدے نال نہ بھیجی۔“ ہن تاں شہزادی روزانہ سویر ویلے شہر دے دروازے تے جاندی تے گھوڑے دے سر نال گلاں کردی رہندی۔ لوکی جدوں ایہہ دیکھدے تاں حیران رہ جاندے۔ اڈدی اڈدی ایہہ خبر بادشہ دے کنیں وی پے گئی۔ اوہ وی ایہہ سن کے حیران ہویا تے اک دن خود دیکھن لئی گیا تے لک کے بیٹھا رہیا۔ اوہنے دیکھیا کہ اک سنہری والاں والی خوبصورت گوی چہڑی شکل صورت توں کوئی شہزادی معلوم ہوندی سی۔ گھوڑے دے سر نال گلاں کر رہی اے۔ بادشہ نے اوہنوں اپنے کول بلایا تے کہیا۔ مینوں سچ سچ دس کہ ایہہ

معاملہ کہیہ اے؟ شہزادی رون ہاکی ہو کے بولی۔ بادشہ سلامت! جے میں سچ کہہ دتا تاں ماری جاواں گی۔“ بادشہ نے کہیا۔ نہیں۔ توں دس۔ تینوں کوئی کچھ نہیں کہہ سکدا۔ ایہہ سن کے شہزادی نے رو رو کے اپنی دکھ بھری کہانی سنا دتی۔ اوہنے کہیا۔

”میں ہمسائے ملک دی شہزادی آں تے جہڑی تہاڑی نوہہ بنی اے اوہ اصل وچ میری نوکرانی اے۔ راہ وچ اوہنے میرے نال دھوکہ کیتا۔ زبردستی میرا لباس خود پالیا تے مینوں اپنا پوا دتا۔ تے ایسراں تہانوں ساریاں نوں دھوکہ دتا۔ ایہہ سر میرے گھوڑے دا اے جہڑا انساناں دی طراں گلاں کردا اے۔ ہن نوکرانی نے شہزادے نال شادی وی کر لئی اے۔ ایس لئی مہربانی کر کے مینوں میری ماں کھول بھیج دیو۔“ بادشاہ نے شہزادی دی دکھ بھری کہانی سنی۔ تاں اوہدی اکھاں وچ اتھرو آ گئے۔ اوہ اوہنوں محل وچ لے آیا۔ اوہنے لونڈیاں نوں حکم دتا کہ گنارنوں شہزادیاں دا لباس پوایا جائے۔ کیوں

عقلمند لکڑہارا

بڑے چر دی گل اے کسے شہر وچ اک غریب آدمی رہندا
سی۔ اوہداناں فضلوں سی۔ فضلوں سی تاں غریب پر اللہ نے اوہنوں
عقل دی دولت دتی ہوئی سی۔ اوہ ایماندار وی بہت سی۔ ہر روز
جنگل چوں لکڑاں وڈھ کے لیانداتے اپنا تے اپنے بال بچیاں دا
پیٹ پالدا۔ فضلو جس ملک وچ رہندا سی اوہد بادشاہ بڑا لالچی تے
خود غرض سی۔ اپنا خزانہ بھرن لئی اوہنے اپنی رعایا تے طراں طراں
دے ٹیکس لا چھڈے سن۔ اک دن اوہنے لکڑہاریاں نوں جنگل
چوں لکڑاں لیاندیاں ویکھیا تاں اوہناں اُتے وی ٹیکس لا دتا۔
غریب لکڑہاریاں دی آمدنی ای کیہ سی؟ بس مشکل نال زندگی دے

جے اصل شہزادی ایہو ای اے تے اوس نقلی شہزادی نوں قید خانے وچ
سٹ دتا جاوے۔ تاں جے اوہنوں دھوکے بازی دامنز اچکھایا جاوے۔
شہزادے نوں جدوں ایہہ پتہ لگیا تاں اوہنوں وی افسوس
ہو یا کہ کس طراں اک مکار نوکرانی نے اوہدی ہون والی ووہٹی نوں
پریشان کیتا۔ اوہنے بادشاہ نوں کہیا۔ کہ ایسی مکار عورت نوں
موت دی سزا ملنی چاہیدی اے تے اوہد اسر شہر دے دروازے تے
ٹنک دینا چاہیدا اے تاں جے دوجیاں نوں ویکھ کے سبق حاصل
ہووے۔ سو ایسراں ای ہو یا۔

او سے دن شہر نوں نویں سرے تو سجایا گیا۔ تے بڑی دھوم
دھام نال شہزادے تے شہزادی دی شادی ہو گئی۔

سی۔ اوہنے تینوں ہندوانے کھالئے تے چھلڑ کھوتے اگے پادِ تے۔
فارغ ہو کے اوہ اک درخت دی چھاں بیٹھاں بہہ گیا تے سوچن لگا
پئی ہن کیہ کرنا چاہیدا اے لالچی بادشاہ تے اوہدے ظالم سپاہیاں
اتے اوہنوں بڑا غصہ آ رہیا سی۔

اخیر سوچدیاں سوچدیاں اوہدے ذہن وچ اک شاندار
ترکیب آ گئی۔ کچھ دیر بعد اوہ اوٹھوں اٹھ کے شہر دے باہر قبرستان
وچ آ گیا۔ تے اوس رستے وچ بہہ گیا۔ جتھے لوک اپنے مردے
لیاندے سن۔ جو جنازہ وی آندا فضلواگاں ودھ کے حکم دیندا کہ
پہلے سرکاری ٹیکس ادا کرو۔ فیر اپنا مردہ دفناؤ۔ اتفاق ایسا ہویا جو اک
دن شہر دے حاکم دی ماں مر گئی۔ اوہدا جنازہ وی قبرستان آیا۔ تاں
فضلو نے ٹیکس ادا کرن لئی آکھیا۔ عام لوکی تاں چپ چاپ ٹیکس ادا
کر دیندے سن۔ پر ایہناں لوکاں صاف انکار کردتا تے اوہ
ویلے حاکم نوں اطلاع دتی کہ اک آدمی مردے دفنان دا ٹیکس

دن پورے ہو رہے سن۔ اتوں ٹیکس دا ایہہ نواں بوجھ، اوہناں لئی
مصیبت آ گئی۔ ٹیکس لگیا تاں فضلو نے سوچیا کہ ایہہ دھندا چھڈ کے
کوئی ہو ر کم کرنا چاہیدا اے۔ سو ایہہ خیال آندیاں ای اوہنے گھر دا
سامان وچ کے کچھ ہندوانے خریدے تے اپنے کھوتے اتے لد
کے شہر ول ٹر پیا۔ تاں جے وچ کے کچھ نفع کمایا جاوے۔

ا جے اوہ تھوڑی دورای گیا سی کہ اوہے بادشہ دے سپاہیاں
نے گھیر لیا تے ٹیکس ادا کرن لئی کہیا۔ فضلو کول پیسہ تاں کوئی سی
نہیں۔ اوہنے کچھ ہندوانے دے کے اوہناں توں جان چھڈائی۔
تے اگے ٹر پیا۔ پر ا جے اوہ تھوڑی دورای گیا سی کہ اوہنوں کچھ ہو ر
سپاہی مل گئے۔ اوہناں نے وی ٹیکس منگیا۔ گل کہیہ جو اپڑ دے
اپڑ دے سارے ہندوانے ٹیکس وچ ای چلے گئے تے فضلو وچارا
خالی ہتھ رہ گیا۔ لے دے کے اوہدے کول صرف تن ہندوانے رہ
گئے۔ اوہنے ایناں لمبا پیٹڈا کیتا سی تے بھکھ نال برا حال ہو رہیا

وصول کر رہا اے۔ حاکم نے او سے ویلے اپنے سپاہی گھل کے فضلہ
 نوں بلوایا تے غصے نال پچھیا کہ توں ایہہ ٹیکس کیوں وصول کرناں
 ایں۔ فضلہ نے جواب دتا کہ حضور! جدوں تہاڈی حکومت وچ ہر چیز
 تے ٹیکس اے تاں مردے دفنان تے کیوں نہ ہووے؟ شاید
 تہانوں پتہ نہیں کچھ دغا باز لوک رعایا نوں بری طراں لٹ رہے
 نہیں۔ حاکم نے پچھیا تیرے کول ایہہ کیا ثبوت اے؟ فضلہ نے
 جواب دتا کہ حضور! بھیس وٹا کے میرے نال چلن۔ تاں میں کل ای
 ایس گل داپکا ثبوت دے سکناں آں۔ حاکم نے اوہدی ایہہ گل من
 لئی تے دو جے دن بھیس وٹا کے فضلہ دے نال ٹر پیا۔ فضلہ نے پہلے
 دی طراں کچھ ہندوانے خریدے تے کھوتے اتے لد کے شہر ول ٹر
 پیا۔ رشوت خور سرکاری کارندے تاں پہلے ای تاڑ وچ بیٹھے سن۔
 جو یں ای فضلہ اوہناں دے کولوں لنگھدا اوہ ٹیکس منگدے تے اوہ
 کچھ ہندوانے اوہناں نوں دے دیندا۔ ایسے طراں تھوڑی دیر وچ

ای سارے ہندوانے مک گئے۔ حاکم ایہہ سارا واقعہ ویکھ کے بڑا
 متاثر ہویا تے اوہنوں پتہ لگ گیا جو رعایا واقعی رشوت خور ملازماں تے
 لالچی بادشاہ دے ہتھوں لٹ رہی اے۔ حاکم نے او سے ویلے اپنے
 خاص سپاہیاں نوں حکم دتا کہ جو لوک ایس علاقے وچ بے گناہ لوکاں
 نوں لٹ رہے نیں اوہناں نوں فوراً پھڑیا جائے۔ سو سارے بے
 ایمان کارندیاں نوں پھڑیا گیا تے اوہناں نوں سخت سزا دی گئی۔
 ایہہ دے بعد حاکم نے سارا واقعہ بادشہ نوں سنایا۔ تے
 اوہنوں خدا دا خوف دوا کے سارے نا جائز ٹیکس معاف کرا دتے۔
 ایس توں کھ فضلہ نوں وی ڈھیر سارا انعام دتا تے کہیا کہ توں ساڈی
 اکھاں کھول دتیاں نیں۔ جے توں نہ ہوند تاں سانوں ایہناں
 خرابیاں دا کدی وی پتہ نہ لگدا۔ تے بے ایمان کارندے غریب
 لوکاں نوں ایسے طراں ای لدے رہندے۔ فضلہ انعام لے کر پنڈ
 واپس آ گیا۔ تے ٹھاٹھ نال زندگی گزارن لگ پیا۔

جواب دیاں گا۔“ بادشہ نے کہیا۔ ”مسافر میاں! کیوں اپنی جان گنوانا ایں؟ جا کوئی ہو رکم دھندا کر۔“ مسافر بولیا۔ ”حضور! میری جان دی فکر نہ کرو۔ اللہ نے چاہیا تاں میں بالکل ٹھیک جواب دیاں گا۔“ بادشہ نے شہزادی نوں اطلاع کرا دتی جواک مسافر تیرے سوالاں دے جواب دین لئی آیا اے۔ شہزادی نے پردے کچھے بہہ کے مسافرنوں کہیا۔ ”اک بزرگ نے اک رات سفنے وچ ڈٹھا جو کوئی کہہ رہیا اے اے بزرگ! جدوں تسیں سویرے اٹھو تاں جنگل وچ جاؤ تے پہلی چیز جہڑی وی نظر آوے اوہنوں کھالیناں دو جی چیز جہڑی نظر آوے اوہنوں لکا دیناں۔ تیجی چیز جہڑی نظر آوے اوہدی حفاظت کرناں۔ چوتھی شے نوں نا امید نہ کرناں تے پنجویں شے نوں ویکھ کرنس جاناں۔“

جدوں سویر ہوئی تاں اوہ بزرگ اٹھے تے جنگل وچ اپڑ گئے۔ سب توں پہلی جہڑی شے نظر آئی اوہ اک پہاڑ سی، اوہ ویکھ

پنج سوال

پرانے زمانے وچ کسے ملک دی شہزادی نے ایہہ شرط مقرر کیتی ہوئی سی کہ جہیز ابندہ اوہدے پنج سوالاں دا ٹھیک جواب دے دیوے گا اوہ اوہدے نال ویاہ کر لے گی۔ کئے ای لوک آئے پر ٹھیک جواب نہ دے سکے تے اپنی جاناں گنوا بیٹھے۔ ایس لئی ہن کوئی بندہ اوس پاسے دارخ ای نہیں سی کردا۔

شہزادی دی عمر کافی ہو گئی سی۔ پر اوہ اپنی ضد اتے اڑی ہوئی سی۔ اوہ اپو ملک دا بادشہ سی پر بڑا پریشان سی کہ کرے تاں کیہ کرے؟ اخیر اک دن انج ہو یا جواک مسافر دربار وچ حاضر ہو یا تے آکھن لگا۔ ”بادشہ سلامت! میں شہزادی دے سوالاں دے

آ گیا۔ تے کہن لگا۔ ”میرا شکار مینوں دے دیو تے مینوں روزی
توں نا امید نہ کرو۔“ بزرگ نے دل وچ سوچیا جو مینوں حکم ملیا سی
کہ چوتھی شے نوں مایوس نہ کراں۔ آخر اوہناں چھری لے کے
اپنے پٹ توں گوشت دا ٹونا لاہیا تے باز نوں دے دتا۔ جدوں
بزرگ اگے ودھے تاں اوتھے اک لاش بو پئی ماردی سی۔ اوہ
ویکھدیاں سارای اوتھوں دو رنٹھے۔ اے مسافر! دس بزرگ نے
جوا یہ پنج چیزاں ویکھیاں۔ ایہناں دی اصل حقیقت کیہہ اے؟“
مسافر کچھ دیر غور کر دا رہیا۔ فیر بولیا ”شہزادی صاحبہ! ہن
لہنہاں سوالاں دے جواب سنو۔ اوہ پہلی چیز جو بزرگ نے ویکھی
غصہ اے جہیز پہلے تاں زبردست نظر آندا اے۔ پر جدوں ایس
نوں پی جائے تاں اوہ ساریاں مٹھائیاں نالوں ودھ مٹھا ہوندا
اے۔

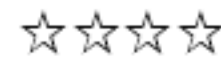
دوسری چیز جو بزرگ نے کئی واری لکائی۔ پر لک نہ سکی۔ اوہ

کے حیران رہ گئے۔ کیوں جو پہلی چیز کھان دا حکم ملیا سی۔ پر ہمت
کر کے اگے ودھے تے جدوں پہاڑ دے نیڑے اپڑے تاں اوہ
اک چھوٹی جٹی برکی بن گیا۔ اوہناں آسانی نال اوس نوں کھالیا۔
اگے ودھے تاں سامنے اک سنہرا تھال نظر آیا۔ اوہناں اپنے دل
وچ سوچیا جو مینوں حکم ملیا اے کہ دو جی چیز نوں لکا دیواں۔ سوزمین
وچ ٹویا کھٹ کے اوہناں تھال نوں دبا دتا۔ پر اے کجھ قدم ای
ٹرے سن کہ اوہ تھال فیر زمین دے اوپر آ گیا۔ اوہناں ٹویا ہور
ڈونگھا کھٹیا تے فیر دبا دتا۔ پر اے اوہ ایس توں فارغ ہوئے ای
سن جو تھال فیر زمین توں باہر آ گیا۔ بزرگ نے سوچیا کہ میں دو
واری حکم دی تعمیل کر چکیاں۔ ایس لئی مینوں ہن اگے ٹرنا چاہیدا
اے۔ اوہ اگے ودھ گئے۔ ہن اوہناں اک پرندے نوں ویکھیا کہ
اوہ باز توں ڈر کے تیزی نال اڈیا آرہیا اے۔ بزرگ نے ایس
پرندے نوں اپنے کڑتے وچ لکالیا۔ اپنے وچ بازوی اوہناں کول

بیوقوف گدڑ

اک واری اک کسان اپنے ڈھگیاں لئی گھاہ کھوتر رہیا سی۔
 دھپ توں گھبرا کے اوہ اک جھاڑی ول چلا گیا۔ تے اوتھے روٹی
 کڈھ کے کھان لگ پیا۔ اے اوہنے روٹی کھانی شروع ای کیتی سی
 کہ اک گدڑ جھاڑی وچوں نکلیا تے کہن لگا۔ ”کسان بھرا! کیہ کر
 رہیا ایس؟“ کسان آکھیا ”روٹی کھا رہیاں“۔ گدڑ نے بڑی
 عاجزی نال کہیا۔ ”مینوں وی چکھا روٹی کہیو جی ہوندی اے“۔
 کسان بولیا ضرور چکھ بڑی مزیدار ہوندی اے ایہہ لے روٹی“
 روٹی کھا کے گدڑ نوں بڑا سواد آیا۔ اوہ ہونٹھ چٹا ہویا بولیا۔ ”بیچ

نیکی اے۔ کوئی نیکی نوں کناں ای لکاوے نیکی نہیں لک سکدی۔
 تیسری شے جھڑی بزرگ نے ویکھی۔ اوہ مظلومی اے تے
 مظلوم تے کمزوری مدد کرنا فرض اے۔
 چوتھی چیز سخاوت اے کہ آپ تکلیف اٹھا کے دوجیاں دی
 ضرورت پوری کرنی چاہیدی اے۔
 تے پنجویں شے خیانت اے کہ ایس توں اک بوماردی لاش
 دی طراں دور رہنا چاہیدا اے۔
 شہزادی اینہاں جواباں توں بہت خوش ہوئی تے اوہنے
 شرط مطابق اوس مسافر نال شادی کر لئی۔ ایس طراں اک غریب
 مسافر اپنی عقلمندی پا روں شہزادیاں دی طراں شاندار زندگی گزارن
 لگ پیا۔

روٹی تاں بڑی مزیدار چیز ہوندی اے۔ ذرا ایہہ تاں دس ایہہ مددی کسراں اے؟ کسان کہن لگا۔ ایہدے لئی پہلے تینوں زمین تیار کرنی پے گی۔ گدڑ بولیا۔ ”تاں فیر مینوں روٹی مل جائے گی؟“

”کسان کہیا“ ذرا صبر کر، ہنہ توں روٹی کتھے؟ جدوں زمین نوں چنگی طراں تیار کر لوں گا تاں“۔ گدڑ نے ٹوک دیاں ہویاں کہیا۔

”تاں فیر مینوں روٹی مل جاوے گی؟“ کسان گدڑ دی جلد بازی توں چڑ گیا۔ بولیا۔ ”پہلے مینوں پوری گل تاں کر لین دے۔ خواہ مخواہ وچکار ٹوکنا ایں۔ میاں پہلے تینوں اناج بیجنا پوے گا“۔ گدڑ نے خوشی نال پوچھل ہلاندیاں کہیا ”اچھا تاں فیر جا کے روٹی ملے گی؟“ کسان نے غصے نال کہیا۔ ”اے کتھے میاں؟ اے تاں تینوں فصل دا انتظار کرنا پوے گا۔ سردیاں لنگھن گیاں۔ فیر کتے اپریل مئی دے مہینے فصل تیار ہووے گی“ گدڑ نے زبان چنڈے ہوئے کہیا۔ ”افوہ! بڑا انتظار کرنا پوے گا۔ پر فیر تاں بہت ساریاں

روٹیاں مل جان گیاں تاں“۔ کسان نے گدڑ دی امیدیں تے پانی پھیر دیاں ہویاں کہیا۔ ”ہنہ نال روٹی؟ اے تاں روٹی دا سوال ای پیدا نہیں ہوندا۔ پہلے فصل وڈھنی پے گی۔ وڈھ کے گٹھے بنانے پین گے۔ فیر اوہنوں گا ہنا پے گا۔ فیر ہوا وچ توڑی اڈانی پے گی۔ ایہدے بعد چھ وچ پا کے چھٹنا پے گا۔“ گدڑ بولیا ”تاں جا کے کتے روٹی ملے گی؟ کسان نے متھے تے وٹ پاندیاں ہویاں کہیا۔ ”بڑا ای بے صبراں ایں۔ اپنی دیر توں ایہو رٹ لا رہیا ایں۔ ہن روٹی ملے گی۔ تاں روٹی ملے گی۔ میاں! اے تاں کنک نوں بوریاں وچ بھرنا پے گا۔ کنک چکی وچ پسے گی تے آنا بنے گا۔“

گدڑ نے ٹھنڈا ساہ بھر دیاں کہیا۔ ”روٹی لئی بڑا انتظار کرنا پیندا اے۔ بس ہن تاں روٹی مل جائے گی؟“ کسان نے کہیا۔ ”میاں ہنہ نال؟ پہلے آنا گھننا پے گا۔ فیر چلھے وچ آگ بال کے اوس اتے توار کھنا پے گا۔ جدوں اوہ عین تپ جاوے تاں روٹی پکانی پے

اعتراض نہیں۔ مینوں ضرور کھا۔ پر میرے سُماں وچ نعل جڑے
 ہوئے نہیں۔ پہلے ایہہ نعل تاں کڈھ لے۔ نہیں تاں تیرے منہ وچ
 چلے جان گے۔“ ایہہ کہہ کے گھوڑے نے اپنے سُم گدڑ دے منہ
 ول کر دتے۔ تے جو یں ای گدڑ اوہدے نزدیک آیا۔ اوہنے اک
 زور دی دولتی ماری۔ ہن تاں گدڑ ہوراں نوں دن وچ تارے نظر
 آن لگ پئے۔ تے اوہ روند اپخدا نسا۔ اتفاق نال رستے وچ اوہو
 کسان مل گیا۔ جدوں اوہنوں ساری گل دا پتہ لگیا تاں اوہنے کہیا۔
 ”کوئی گل نہیں، پر تینوں ایہہ تاں چنگی طرح پتہ لگ گیا اے جو
 مفت دی روٹی کیوجہی ہوندی اے۔“

☆☆☆☆

گی گدڑ نے لما ساہ لیندیاں کہیا۔ ”ہن تاں روٹی تیار ہو جائے
 گی؟“ کسان بولیا۔ ”ہاں ہن روٹی تیار ہو جائے گی۔ تے توں
 اوہنوں مزے نال کھا سکیں گا۔“

کسان دیاں ایہہ گلاں سن کے گدڑ ڈونگھی سوچ وچ پے
 گیا۔ تے پنجیاں نال سر کھر کن لگ پیا۔ بولیا۔ ”بھئی ایہہ تاں
 اپنے وس دی گل نہیں۔ اک روٹی لئی اپنی محنت؟ مینوں تاں کوئی
 آسان جی ترکیب دس۔“ کسان بولیا۔ ”جے محنت دی روٹی کھانا
 چاہنا ایں تاں ایہو طریقہ اے۔ ہاں جے تو مفت کھانا چاہنا ایں
 تاں فیرا کو طریقہ اے۔ سامنے میدان وچ چلا جا او تھے اک گھوڑا
 گھاہ چر رہیا اے اوہنوں جا کے کھا لے۔“ بیوقوف گدڑ خوش خوش
 پوچھل ہلاندا گھوڑے کول اپڑیا۔ بولیا۔ ”گھوڑے گھوڑے! میں
 تینوں کھانا چاہناں“

گھوڑا مسکرا کے کہن لگا۔ ”بڑی خوشی نال‘ مینوں کوئی

ظاہر ہویا تے اوس نے اکھ جھمکدیاں نیلی نوں گردن توں پھڑکے
زور زور نال گھوکایا تے ہوا وچ اچھال دتا۔ وچاری نیلی چکرا گئی
تے ڈھے کر کے زمیں تے آ ڈگی۔ اوہ بے ہوش ہو چکی سی۔

کچھ دیر بعد اوہنوں ہوش آیا تاں اوہنے دیکھیا کہ بہت
سارے کتے اوہدے چارے پاسے کھلوتے بھونک رہے نیں۔ ہن
کیہ سی؟ اوہنے تاں ڈردیاں مارے اکھاں بند کر لیاں تے فیر دالا
کے تیزی نال اوتھوں نسی تے دوبارہ درخت اُتے چڑھ گئی۔ درخت
فیر زور زور نال ہلایا تے اک بہت وڈے جن کی طراں ہولی ہولی
ٹرن لگ پیا۔ وچاری اکھاں بند کر کے کنبدی ہوئی بیٹھی رہی۔

ایہہ درخت اصل وچ اک ہاتھی سی۔ ڈر کے نسی تاں ہاتھی
دے پیر نوں درخت دا تنا سمجھ کے اُپر چڑھ گئی۔ ہاتھی نوں اوہدے
اُتے ترس آ گیا۔ اوہنے دل وچ سوچیا مینوں وچاری بلی دی مدد
کرنی چاہیدی اے۔ سو اوہنے فیصلہ کیتا کہ بلی نوں اوہدے گھر

نیلی بلی

بہت دور اک شہر وچ ایک بڑی سوہنی بلی رہندی سی۔ اوہدی
اکھاں نیلیاں سن۔ ایسی لئی اوہداناں نیلی بلی پے گیا۔ نیلی جدوی
بز ا روچوں لنگھ دی کئی کتے اوہدے مگر نسدے۔ پر اوہ چھیتی نال
کسے کندھ یا درخت تے چڑھ جاندی تے ایس طراں کتیاں توں
اپنی جان بچالیندی۔ اک دن نیلی کتیاں توں جان بچا کے تیز تیز
نسی تے پھرتی نال اک درخت تے چڑھ گئی۔ اوہ دل ای دل وچ
خوش سی کہ خونخوار کتیاں توں جان بچ گئی۔ نیلی نوں درخت تے
چڑھیاں ا بے تھوڑی دیر ای ہوئی سی کہ اک بہت وڈی مصیبت
آپئی۔ درخت زور زور نال ہلن لگ پیا۔ فیر اک بہت وڈا ہتھ

چھڈ آوے گا۔ ایہ سوچ کے وہ ہولی ہولی ٹرن لگا۔ ٹردے ٹردے
اوہ اک جگہ رک گیا تے زوردار آواز وچ بولیا۔ بھین! تو ڈرتاں
نہیں گئی؟ ویکھیں ڈریں نہیں۔ نیلی نوں بڑی حیرت ہوئی کہ
درخت ہاتھی کوں بن گیا؟ فیر سوچن لگی۔ چلو ہن ڈرنا کیہ؟ جو
خدانوں منظور ہووے گا ہو جائے گا۔ اوہنے ہاتھی دے کن دے
نزدیک ہو کے کہیا۔ ہاتھی بھائی! مینوں معاف کر دینا میں غلطی
نال تہاڈے پیر نوں درخت دا تنا سمجھ کے اُپر چڑھ گئی سی۔ تے
تہاڈی کمر تے بہہ کے اپنی جان بچان دی کوشش کردی رہی۔ ہاتھی
بولیا نہیں نہیں، بھین! ایہدے وچ معافی منگن والی کہڑی گل
اے؟ معافی تاں مینوں منگنی چاہیدی اے۔ کیوں جے میں غلطی
نال تینوں سُنڈ وچ پھڑ کے اچھال دتا سی۔ تینوں کتے سٹ تے نہیں
لگی؟ نیلی کہن لگی۔ ”میاؤں میاؤں نہیں بالکل نہیں۔ میں ٹھیک
ٹھاک آں۔ ہاتھی بولیا۔ بہت خوب! مینوں ایس گل دی خوشی اے

کہ میں تیرے کم آیا۔ تے کتیاں توں تیری جان بچی۔ نیلی نے
کہیا۔ میاؤں میاؤں۔ ہاتھی بھائی! تہاڈا بہت بہت شکریہ۔ ہن
مینوں تھلے لاہ دیو۔ میں گھر چلی جاواں گی۔
ہاتھی بولیا۔ نہیں بھین نہیں۔ میں تینوں کلیاں نہیں جان
دیاں گا۔ آپ تیرے گھر چھڈ کے آواں گا۔ نہیں تاں کتے فیر تیرا
پچھا کرن گے۔ تینوں شاید یا نہیں۔ پر مینوں چنگی طراں یاد اے کہ
اک دن تو کیڑیاں توں میری جان بچائی سی۔ میں تاں کیڑیاں
میری سُنڈ وچ وڑ کے مینوں مار دیندیاں۔ ”ہاں۔ مینوں یاد آیا۔
ایہہ تاں بہت دن پہلے دی گل اے۔“ نیلی نے کہیا۔
”پر میں اوہنوں بھلیا نہیں۔ تیری ایس نیکی دا بدلہ ای میں
لاہنا چاہناں۔ ایس لئی بے فکر ہو کے بیٹھی روہ۔“ ہاتھی نے کہیا۔
ہاتھی ایدھر او دھر سوئڈ ہلاندا جھوم جھوم کے ٹرن لگاتے ایس طراں
نیلی اک ملکہ دی طراں بڑے فخر نال ہاتھ اتے بہہ کے اپنے گھر اپڑی۔

دتی، ”چیکو خوش ہو کے بولیا۔ ”میںوں دیر ضرور ہوئی اے پر ارج میں بہت وڈی کامیابی حاصل کیتی اے۔ ایہہ ویکھ!“ ایہہ کہہ کے اوہنے میکونوں پیسہ دکھایا تے کہن لگا۔ ہن اسیں بہت امیر ہو گئے آں۔ ایہہ سن کے میکو وی خوش ہویا۔ تے فیر دونویں اپنے آپنے ہلنے وچ بہہ کے گان لگ پئے۔ ”آہاجی! ہن اسیں بہت امیر ہو گئے آں۔ بادشہ توں وی ودھ کے امیر۔“

او سے دن اتفاق نال اوس ملک دا بادشہ شکار دے سلسلے وچ اوجھوں لنگھ رہیا سی۔ اوہ بادشہ بڑا لالچی تے ظالم سی۔ اوہنے جدوں پرندیاں دا ایہہ گیت سنیا تاں اپنے وزیر نوں بلا کے کہیا۔ ایہہ پرندے کہہ رہے نیں کہ ایہہ ساڈے توں وی ودھ کے دولت مند نیں۔ جاؤ جا کے پتہ لاؤ پئی کیہ واقعی ایناں کول اپنی دولت ہے؟ حکم سندیاں ای وزیر درخت اتے چڑھ گیا تے آپنے وچوں پیسہ کڈھ لیا۔ اوہنے بڑے ادب نال بادشہ نوں کہیا۔ جہاں پناہ!

چیکو میکو

اک درخت اتے دو نکے نکے پرندے رہندے سن۔ اک داناں چیکو تے دو بے دامیکو سی۔ دونویں سارا دن دانہ دنگا چکن توں بعد ایس درخت اتے اپنے آپنے ہلنے وچ آرام کردے سن۔ ایہاں دونواں وچ بڑی محبت سی۔ ایس لئی اوہ ہر ویلے خوش رہندے سن۔ اک دن میکو دانہ دنگا چکن گیا۔ تاں اک تھاں اوہنوں اک پیسہ نظر آیا۔ اوہنے چھیتی نال چنچ وچ چک لیا تے اپنے آپنے ہلنے وچ آ گیا۔ میکو اوہنوں اڈیک رہیا سی۔ اوہنوں ویکھدیاں ساراں خوش ہو کے بولیا۔ ”بھائی! آج توں بڑی دیر کر

آہلنے وچ تاں صرف ایہواک ای پیسہ سی ”بادشہ نے جدوں ایہہ سنیا تاں غصے نال لال پیلا ہو کے کہن لگا۔ ایہہ پیسہ فوراً شاہی خزانے وچ جمع کرا دتا جاوے اور ایہناں جھوٹے تے گستاخ پرندیاں نوں فوراً پھڑ کے پنجرے وچ بند کر دتا جاوے۔ بادشہ دا ایہہ حکم سنیا تاں اوہدے سپاہیاں نے آہلنے دے باہر جال وچھا کے چیکو میکونو پھڑ لیا۔ پر عجیب گل سی کہ اوہ ہن وی او سے طراں گارہے سن۔ ”آہاجی اسیں بہت امیر آں۔ بادشہ توں وی ودھ کے۔“

ظالم بادشہ دا خیال سی کہ جال وچ پھنس کے اوہ ڈر جان گے تے رون لگ پین گے۔ پر جدوں انج نہ ہو یا تاں غصے نال اوہد ابرا حال ہو گیا۔ اوہنے حکم دتا۔ ”پانی لیاؤ“ اسیں ایہناں گستاخ پرندیاں نوں ہنے گستاخی دی سزا دیاں گے۔ نوکراں نے پانی پیش کیتا۔ تاں بادشہ وچارے چیکو میکو دونواں نوں کچا ای لنگھا

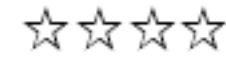
گیا۔ تے اتوں پانی پی لیا۔
بادشہ دی فوج وچ اک عقلمند بندہ وی سی۔ اوہنے کہیا۔
”جہاں پناہ ایہہ پرندے تہاڈے پیٹ اندر وی زندہ رہن گے تے جدوں تسیں بولن لئی منہ کھولو گے تاں نکل کے اڈ جان گے۔ گل اصل وچ ایہہ ہے کہ ایناں دی خوشی تے زندگی ایناں دے آپس دے سلوک تے محبت دی وجہ نال اے۔ جو لوک سلوک تے محبت نال رہندے نیں اللہ اوہناں دی حفاظت کردا اے۔ ایہہ سن کے بادشاہ نے اشارے نال حکم دتا کہ ساڈے چارے پاسے سپاہی کھلو جان تے جو یں ای پرندے ساڈے منہ وچوں نکل کرنسن فوراً اوہناں نوں قتل کر دتا جاوے۔ ایس حکم دی تعمیل وچ فوراً سپاہی ننگی تلواراں لے کے بادشہ دے سجے کھبے کھلو گئے۔ اے جے تھوڑی دیر ہوئی سی کہ بادشہ کسے گل اُتے بول پیا تے چیکو میکو پھر کر کے اوہدے منہ وچوں نکل کے اڈ گئے۔ بادشہ دے سجے کھبے کھلو تے

بہار

ساڈے ہمسائے ملک ایران وچ اک بادشہ ہویا اے
 نوشیرواں۔ اوہدے عدل تے انصاف دے بڑے چرچے نہیں۔
 اوہدے زمانے وچ ایرانی کاریگراں نے بہت ساری دلچسپ تے
 عجیب چیزاں ایجاد کیتیاں سن۔ اوہناں وچوں اک عجیب و غریب
 قالین وی سی۔ جہداناں بہار سی۔ ایس قالین نوں تیار کرن اتے
 کروڑاں روپے خرچ ہوئے سن۔

ایران وچ سال دا بہترین موسم بہار سمجھیا جاندا اے۔ بہار
 دے دناں وچ لوکی باغاں تے جنگلاں دی رنج کے سیر کردے

سپاہیاں نے چھیتی نال دونواں پرندیاں تے تلوار دا وار کیتا۔ پر ہویا
 کہہ؟ اک سپاہی دی تلوار نال بادشاہ دا اپنا نک وڈھیا گیا۔ او دھر
 چیکو میکوں نے جدوں ایہہ دیکھیا تاں خوش ہو کے فیرگان لگ
 پئے۔ آہاجی بادشہ دانک وڈھیا گیا۔ بادشہ دانک وڈھیا گیا۔“
 بادشاہ دا ایہہ حشر کیوں ہویا؟ ایس لئی کہ اوہ ظالم تے لالچی
 سی۔ تے کسے نے سچ کہیا اے لالچ بری بلا اے۔

تاں خوشی دے ساز و جن لگ پئے تے سٹیج توں پردہ اٹھنا شروع
 ہويا۔ جدوں پردہ اٹھیا تاں ایہہ ویکھ کے لوکی حیران رہ گئے کہ
 سامنے اک لمے چوڑے باغ دا منظر سی۔ جہدے وچ نہراں
 وگ رہیاں سن۔ ہری ہری گھاہ سی۔ رنگ برنگے پھل سن۔
 پرندے چمک رہے سن۔ ہرن ایدھر او دھرنس رہے سن تے مورچ
 رہے سن۔

لوکی سکتے وچ سن کہ وزیر نے اگے ودھ کے بادشہ نوں عرض
 کیتا۔ جہاں پناہ! بہار تہاڈے انتظار وچ اے۔ اینوں قدم چمن
 دی عزت بخشو۔ ایہہ سن کے بادشہ مسکرایا تے اگے ودھیا جو یں ای
 اوہنے باغ وچ قدم رکھیا۔ پردے دے پچھوں کئی کنیراں سونے
 چاندی دے برتناں وچ خوشبو دار شربت تے پھل لے کے نکل
 آئیاں۔ او تھے بادشہ لئی اک شاندار تخت و چھایا ہويا سی۔ جس
 اتے بادشہ بہہ کے سیرالطف لین لگ پیا۔

نیں۔ بچے بڈھے جوان مرد عورتاں سارے ایس موسم والطف
 لیندے نیں۔ ایس موسم دا پہلا دن نوروز اکھواندا اے جہنوں عید
 دی طراں منایا جاندا اے۔

اک دن نوشیراں بادشہ نوں خیال آیا جو دو بجے موسماں وچ
 وی بہار والطف کیوں نہ لیا جاوے؟ سو اوں نے اپنے وزیر نوں بلا
 کے کہیا ”اسیں چاہنے آں کہ خزاں دے موسم وچ وی بہار والطف
 لیا جاوے۔ کیہہ ایہہ ہو سکدا اے؟“

وزیر بہت عقلمند تے سمجھدار سی۔ اوہنے فوراً عرض کیتا
 ”جہاں پناہ تسیں جو یں چاہندے او او یں ای ہووے گا وزیر دا
 ایہہ جواب سن کے بادشہ مسکرایا۔ جو یں اوہنوں وزیر دی گل دا
 یقین نہ آیا ہووے۔ پر اک ہفتے بعد وزیر نے اعلان کیتا کہ اج
 دربار وچ سارے لوکاں نوں بہار دا نظارہ دکھایا جائے گا۔
 ویکھدیاں ویکھدیاں دربار لوکاں نال بھر گیا۔ جدوں بادشہ آیا

رکھیا جاوے تے خاص خاص موقعاًں اتے لیہنوں دربار وچ
وچھایا جاوے۔ سو ایہہ قالین اوس وقت تک محفوظ رہیا جدوں تک
عرباں نے ایران نوں فتح نہیں سی کر لیا۔

☆☆☆☆

کچھ دیر بعد وزیر نے کہیا۔ ”جہاں پناہ! تسیں ویکھیا کہ
انسان عقل توں کیہ کچھ کم لے سکدا اے“۔ بادشہ نے کہیا۔ تسیں
سچ کہندے او سانوں تہاڑی دانائی اتے فخر اے۔ تسیں واقعی
خزاں دے موسم وچ بہار داسماں پیدا کردتا اے تے ایس طراں
ساڈے خواب نوں حقیقت داروپ دے چھڈیا اے۔“

وزیر نے ادب نال جھک کر کہیا ”جہاں پناہ! تسیں جو کچھ
ویکھ رہے او ایہہ اصل نہیں بلکہ نقل اے۔ ایہہ سارا منظر اک قالین
اتے بنایا گیا اے جہداناں بہار اے تے ایس قالین لئی ملک دے
بہترین کاریگراں نے رات دن کم کیتا اے کیوں جے ایس قالین
اتے بہار دا موسم دکھایا گیا اے۔ ایس لئی لیہداناں وی بہار رکھیا
گیا اے۔“

ایہہ گلاں سن کے بادشہ بڑا خوش ہو یا تے او ہنہ حکم دتا کہ
ایس عجیب و غریب تے قیمتی قالین نوں چنگی طراں حفاظت نال

چھوٹی بہن نجمہ تے امی نوں محلے دی خندق وچ چھڈ کے آپ
گشت تے چلا جاندا۔

وارڈن پوسٹ وچ اوہنے رائفل چلان دی جانج وی سکھائی
سی۔ نجمہ وی گائیڈ ہاؤس وچ فرسٹ ایڈ دی ٹریننگ لے رہی سی۔
محلے دا ہر بچہ کھیڈ کھوڈ چھڈ کے دفاعی فنڈ اکٹھا کرن وچ رجھیا ہویا
سی۔ اک پیسہ اک ٹینک اسکیم دے تحت اپنا اپنا جیب خرچ سارے
بچے قوم لئی وقف کر رہے سن۔ جنگ دا محاذ بھانویں شہرتوں کافی دور
سی پر انج لگدا سی جویں جنگ شہر دے اندر ای لڑی جا رہی
ہو وے۔ بچے بڈھے مرد عورتاں سارے ایس جنگ وچ شریک
سن۔ نجمہ دی امی نے دفاعی فنڈ وچ اپنے سونے دے کڑے دے
دے تے ابو نے اپنی ادھی تنخواہ۔ خود نجمہ نے وی اپنی سونے دیاں
والیاں دے دتیاں۔ ہسپتالاں وچ زخمی فوجیاں لئی خون دین
والیاں وارث سی۔ ہر بندے دی خواہش سی کہ اوہ خون قوم دے

ہرا جھنڈا

سول ڈیفنس دی خاکی وردی وچ ارشداک شہزادہ نظر آ رہیا
سی۔ اوہ داسکراندا ہویا چہرہ بہت چمک رہیا سی تے اوہی شوخ
اکھیاں وچ شرارت دی جگہ اک وقار تے سنجیدگی سی۔ جس دن
دشمن ملک نے پاکستان تے حملہ کیتا اوہنے اوہے دن توں سول
ڈیفنس دی ٹریننگ لینی شروع کر دتی سی۔ تے ہن تھوڑے ای
دناں وچ اوہ اک ٹرینڈ رضا کار بن گیا سی۔ اوہ سارا سارا دن
ریڈیو دے نیڑے بیٹھا پروگرام سندا رہندا۔ جنگی ترانے تاں
اوہنوں بہت ای پسند سن۔ جویں خطرے دا سائرننگ وجدا اوہ اپنی

طرح شکست ہو رہی سی تے ہن اوہ شہری آبادیاں اُتے اُنھے واہ
بمباری کر کے اپنی شرمندگی مٹا رہیا سی۔ ریڈ یوتوں اعلان ہو یا کہ
اج رات دشمن دی چھاتہ فوج اترن دا خطرہ اے۔ ایس لئی عوام نوں
چو کنا تے ہشیار رہنا چاہیدا اے۔ ارشد تے نجمہ نے جدوں ایہہ
اعلان سنیا تاں دونویں اپنے ابو دی رائفل لے کے شام توں ای
گھر دی چھت تے چڑھ گئے تے دشمن دے پیراشوٹ دا انتظار
کرن لگ پئے۔ ایسے وچ سائرَن دی آواز آن لگی۔ ارشد جلدی
جلدی وردی پا کے وارڈن پوسٹ چلا گیا پر نجمہ خندق وچ جان دی
تھاں اپر چھت تے ای رائفل لے کے بیٹھی رہی۔ اک گھنٹے بعد
خطرہ ٹلن دا سائرَن ہو یا تے ارشد واپس گھر آ گیا۔

”نجمہ بھین! توں اے تیک اُتے چھت تے بیٹھی ایس؟“
”ہاں بھائی جان۔ روز ریڈ یوتوں سندے ساں کہ ساڈی فوج نے
دشمن دے ایسے جہاز مار ڈکے نیں۔ اج سوچیا چلو اک ادھ جہاز

جیا لے مجاہداں دے کم آوے۔ ارشد وی خون دین لئی ہسپتال گیا۔
ہر ڈاکٹر نے اوہدے زور دین دے باوجود ایہہ کہہ کے خون لین
توں انکار کر دتا کہ اوہ اے اک بچہ اے تے خون دین دے قابل
نہیں۔ ارشد نوں کافی دیر تک ایسی ناکامی تے افسوس رہیا کہ اوہ
اپنے زخمی مجاہداں دی کوئی مدد نہیں کر سکيا۔ فیر اوہنے سوچیا کہ اوہ
اپنے طور تے اوس جنگ وچ حصہ لووے گا جہڑی اوہدے اپنے شہر
دے اندر لڑی جا رہی اے۔ سو اوہنے فیصلہ کر لیا کہ اوہ اک رضا کار
بن کے اپنے محلے وچ ای قوم دی خدمت کرے گا۔

اک شام اوہ تے نجمہ ریڈ یوتوں خبراں سن رہے سن۔
پاکستانی مجاہداں دی بہادری دے کارنامے اک خاص جوش تے
جذبے نال بیان ہو رہے سن۔ نجمہ تے ارشد نوں انج لگا جو یں اوہ
وی محاذ تے اپنے دلیر سپاہیاں دے نال نال پیارے وطن دی
حفاظت لئی دشمن نال جنگ کر رہے نیں۔ دشمن نوں ہر محاذ تے بری

اسیں وی مار ڈیگئے۔ پر اوہ تاں دشمن دی قسمت چنگی سی کہ ایدھروں اوہ لنگھیا ای نہیں۔ نہیں تے۔ خیر چھڈو۔ خطرہ تاں ٹل گیا اے۔ پر دو جا خطرہ تاں ابے وی باقی اے۔ سنیا اے دشمن دی چھاتہ فوج اج رات ضرور ایدھر رکتے اترے گی۔ سانوں ہشیار رہنا چاہیدا اے۔

”بھائی جان!“ ”ہاں۔ کیہہ اے؟“ اوہ ویکھو۔ اوہ سامنے۔ چٹی جہی شے کیہہ اے؟“ ”کتنھے؟“

”اوہ۔ مسیت دے سجے پائے“

”ہاں پر ایس بلیک آؤٹ دے ہنیرے وچ ایہہ سفیدی کیسی؟“

”کتے ایہو ای دشمن دا پیراشوٹ نہ ہووے۔“

”ہاں ہو سکدا اے۔ رائفل مینوں دے دے تے آپ

تھلے چلی جا۔“

”واہ بھائی جان! میں بھلا تھلے جا کے کیہہ کراں گی؟“

”اچھا بھئی! ہن چپ چاپ کھلوتی روہ۔“

چٹا دھبہ رات دے ہنیرے وچ اک وڈے گول دائرے کی شکل اختیار کر گیا سی۔ اوہ واقعی اک پیراشوٹ سی۔ دشمن دا پیراشوٹ تے ہن اینا نیڑے سی کہ ارشد تے نجمہ اوہنوں آسانی نال ویکھ سکدے سن۔ ارشد نے رائفل نوں مضبوطی نال پھڑیا۔ اوہنے اوس ویلے اپنے آپ وچ اک انجانی جہی طاقت محسوس کیتی تے نشانہ نہنھ کے جلدی نال رائفل چلا دتی۔ گولی عین نشانے اُتے لگی سی۔ اوہ وڈا جیہا غبارہ پھٹ گیا تے چھاتہ بردار پٹھان زمین تے آن ڈگیا۔ پر اپنے وچ دشمن دی طرفوں اک گولی ارشد دی سچی پنی توں ہو کے گزری۔ اوہنے درد دی پرواہ کیتے بغیر دوسری گولی چھاتہ بردار دا نشانہ لے کے چلائی۔ اک خوفناک چیک دے نال اوہ

عجیب سفنا

امجد تے رضیہ سکول داکم کر کے نانی اماں توں جناں تے
پریاں دی کہانیاں سنن لگ پئے۔ نانی اماں نے کہنا شروع کیتا۔
اک سی شہزادہ۔ اک سی پری۔ اک سی جن۔ تے کچھ دیر بعد دونویں
بہن بھرانیند دی گود وچ چلے گئے۔

امجد نوں انج محسوس ہو یا جویں اوہ تے رضیہ اک وڈے
سارے جزیرے وچ پھر رہے نیں۔ دور توں اوہ کوئی رنگاں و
جزیرہ نظر آند اسی۔ اوہدی زمین ہلکی پیلی۔ آسمان گلابی تے پانی
بالکل کالا شاہ سی۔ اچے اچے پہاڑاں دارنگ گوڑھا نیلا تے کتے

ڈھے کر کے زمین تے آ ڈگیا۔

ارشاد تے نجمہ ”اوہ ماریا“ دالعرہ لا کے چھت توں تھلے
اترے تے سدھے کھتیاں ول ٹر پئے جھتے چھاتہ بردار ڈگیا سی۔
دشمن فوج دا جاسوس مو دھڑے منہ لہو وچ لت پت پیاسی۔ ارشد
دی پنی زخمی ہو چکی سی۔ پراوہنوں درد کوئی احساس نہیں سی۔ اپنی
اس کامیابی تے بہن بھرانے اک دو بے ول تکیا تے دونواں دی
اکھاں وچ اتھرو سن۔ خوشی دے اتھرو۔ کیوں جو اوہناں اپنا فرض
ادا کیتا سی۔ نجمہ داسہارا لے کے ارشد واپس گھر آ رہیا سی اوہدے
گھر دی چھت اتے پاکستانی ہراجھنڈاپوری شان نال لہرا رہیا سی
تے اوہدا چن تارا مسکرا مسکرا کے دونواں نکلے مجاہداں دی بہادری
نوں خراج تحسین پیش کر رہیا سی۔

☆☆☆☆

ہاتھی دی سُنڈ نظر آندا سی۔ امجد تے رضیہ نے جدوں اوہنوں اپنے
ول آندا ویکھیا تاں ڈردے مارے اوہناں دی چیک نکل گئی۔

”گھبراؤ نہیں۔ اسیں تہانوں کجھ نہیں آکھاں گے۔“ سب
توں لمے نک والے بڈھے آدمی نے کہیا۔ ایس ملک داناں اے
”سفنیاں دی وادی“ میں ایتھوں دابادشہ آں تے ایہہ میری ملکہ
اے نیند پری۔ نیند پری بہت نازک تے خوبصورت پری سی۔ پر
نک اوہداوی کچھ لہا ای سی۔ اوہدے بلھاں چوں مٹھے مٹھے راگ
لوریاں بن کے ابھر رہے سن۔ نیند پری نے جدوں اوہناں ول تکیا
تاں رضیہ نوں نیند جی آں لگ پئی۔ شاید اوہ لڑکھڑا کے ڈگ
پیندی پر بادشہ دے بندیاں نے اگے ودھ کے اوہنوں اٹھالیا تے
ایسراں اوہ ہوش وچ آ گئی۔

بادشہ نے پچھیا۔ ”تسیں کون لوک او؟ تے کتھوں دے
رہن والے او؟“

کتے سنہرا سی۔ اوہنوں دے پھل پھل تے درخت ہرے لال تے
اسمانی رنگ وچ عجیب بہار وکھار ہے سن۔ اسمان اتے اکو ویلے
سورج چن تے تارے روشن سن تے اوہناں وچوں عجیب عجیب
رنگاں دی روشنی آرہی سی۔

ایہناں رنگدار روشنیاں وچوں تھوڑے تھوڑے وقفے دے
بعد بڑی مٹھی تے سریلی آوازاں آرہیاں سن۔ امجد تے رضیہ
ایہناں خوبصورت نظاریاں دی رنگینی وچ گم ہوئے پئے سن کہ
اوہناں دے پچھوں کچھ شور جیہا اٹھدا سنائی دتا۔ اوہناں کچھ مڑ
کے ویکھیا تاں رنگ برنگے لباس وچ کئی خوفناک چہریاں والے
انسان اوہناں ول گھور گھور کے ویکھ رہے سن۔ اوہناں وچوں اک
وانک کجھ زیادہ ای لماسی۔ اک شخص بہت بڈھا تے لمے قد داسی۔
شاید اوہ اوہناں دابادشہ سی۔ جہڑا سب توں اگے آگے آرہیا سی۔
اوہدا نک سارے لوکاں نالوں زیادہ لماسی۔ ایناں لہا جو دور توں

چاپ کھلوتی ایہہ ساریاں گلاں سن رہی سی۔ بولی ”جی او تھے اک بادشہ نہیں مختلف علاقیاں اتے مختلف بادشہ حکمران نیں۔ جہڑے اپنے اپنے علاقیاں وچ اپنا سکھ چلا دے نیں۔“

بادشہ تے ملکہ ایہہ سن کے مسکرائے تے دونواں نوں نال ٹرن لئی آکھیا۔ امجد تے رضیہ ڈردے مارے تھر تھر کنب رہے سن کہ خبرے اوہناں نال ہن کیہ سلوک ہووے؟ امجد نے ڈردیاں ڈردیاں کہیا۔ ”حضور! اپنی زمین بارے اسیں بالکل سچ سچ تہانوں دس دتا اے۔ کیہ تہانوں ساڈے اتے یقین نہیں آیا؟“

”کیوں نہیں؟ پر تسیں ساڈے نال چلو۔ ملکہ نے کہیا تے اک واری فیر دونواں نوں نیند جہی محسوس ہون لگ پئی۔ تھوڑی دیر بعد اوہ اک عالیشان محل وچ سن۔ بادشہ تے ملکہ تخت اتے بیٹھے سن۔ تے درباری اپنی اپنی تھاں ادب نال کھلوتے سن۔ امجد تے رضیہ وی او تھے کھلو گئے۔ کچھ دیر تاں محل وچ خاموشی رہی۔ فیر بادشہ

”میراناں امجد اے تے ایہہ میری بہن رضیہ اے۔ اسیں دونویں زمین دے رہن والے آں۔ امجد نے جواب دتا۔

”زمین۔ اسیں نہیں جاندے اوہ کیہہ اے؟ ٹھیک ٹھیک دسو“ بادشہ نے ذرا زور نال کہیا۔ امجد نے جواب دتا ”زمین اک بہت وڈی جگہ اے جس وچ جنگل پہاڑ دریا تے میدان نیں۔ او تھے ساڈے جیسے انسان رہندے نیں۔ تے“

”وکیھو ٹھیک ٹھیک دسو“ تھے جھوٹ بولنا جرم اے۔ تسیں ویکھدے نہیں جوتا تھے جو شخص جھوٹ بولدا اے اوہ انک و دھن لگ جاند اے“ بادشہ نے کہیا۔

”پر ساڈی زمین اتے تاں لوک رات دن جھوٹ بولدے نیں تے اوہناں نوں کچھ وی نہیں ہندا۔ امجد نے کہیا۔

”اسیں کچھ نہیں جاندے۔ صاف صاف دسو۔ زمین دا بادشہ کون اے؟“ بادشہ نے پچھیا۔ رضیہ جہڑی ہن تاں چپ

اٹھیا تے درباریاں نوں آکھن لگا۔ بھراوو! اسیں اک مدت توں
 لیہنا جہے انساناں دی تلاش وچ سی۔ جہڑی جھوٹ توں بالکل پاک
 ہون تے سچ بولدے ہون۔ پر سانوں ایس سلسلے وچ اج تائیں
 کامیابی حاصل نہیں ہو سکی۔ ساڈی خوش قسمتی اے جواج سانوں دو
 معصوم انسان مل گئے نیں۔ جہڑے سچ بولدے نیں۔ بھانویں
 ایہہ اجے بچے نیں۔ پر سانوں لیہناں اتے بھروسہ اے۔
 لیہدے بعد بادشاہ تے ملکہ تخت توں تھلے لہے آئے تے اوہناں نے
 امجد تے رضیہ نوں اپنی تھاں تخت اتے بہا دتا۔ ملکہ نے اگے ودھ
 کے اوہناں دے سراں اتے دو تاج رکھ دتے۔ دونویں خوشی نال
 پُھلے نہیں سماندے سن۔

درباریاں نے اوہناں نوں فرشی سلام کیتے تے اگ ودھ
 کے مبارکاں دتیاں۔

نیند پری نے اوہناں نوں درخواست کتی جوتا جپوشی دے بعد

اوہ عوام نوں خطاب کرن۔ سوامجد اٹھیا تے ایسراں تقریر کرن لگ
 پیا۔

”بھییو تے بھراوو! اسیں لوک زمین دے رہن والے
 آں۔ پر ایہہ حقیقت اے جو زمین وی اپنی خوبصورت نہیں جنی
 تہاڈی ایہہ وادی اے۔ زمین دے لوکی کسے گل وچ وی تہاڈا
 مقابلہ نہیں کر سکدے۔ اوہ رات دن جھوٹ بولدے نیں۔ پر میں
 میں اج تک جھوٹھ نہیں بولیا۔“ امجد نوں خیال آیا جو اوہ جھوٹھ کہہ
 گیا اے۔ اوہنے فوراً اپنے نک نوں ہتھ لاکے ویکھیا تاں اوہنوں
 اپنا نک ودھدا ہویا محسوس ہویا۔ نال ای درباریاں دا شور اٹھیا۔
 جھوٹھا ای اوئے۔ جھوٹھا ای اوئے۔ لیہدا نک لما ہو رہیا اے۔
 ایہہ تاں ساڈے توں وی ودھ کے جھوٹھا اے پھڑ لو۔ جان نہ دیو“
 رضیہ نے جدوں بھرا دے چہرے اُتے ایڈا الما نک ویکھیا تاں ڈر
 دے مارے اوہدی چیک نکل گئی۔ امجد وی شور سن کے تے اپنا نک

بے داغ محل

سلطان سبکتگین داناں تسیں ضرور سنیا ہووے گا۔ مشہور
مسلمان فاتح سلطان محمود غزنوی اوہدا ای پترسی۔ سلطان وانشاہی
محل بہت خوبصورت سی تے شہزادہ محمود نوں اوس تے بڑا ناز سی۔
اک دن محل دے نیڑے کچھ بچے کھیڈ رہے سن۔ اوہناں وچ
شہزادہ وی شامل سی۔ شہزادے نے اپنے محل نوں ویکھ کے دوستاں
نوں کہیا جو ایسا خوبصورت محل دنیا وچ کتے نہیں ہووے گا۔ ایہہ
سن کے اوہدا اک دوست ابراہیم ہسن لگ پیا۔ ”کیوں کیہہ گل
اے؟ توں میری گل اتے ہنس رہیا ایس؟“ شہزادے نے غصے نال

وکیہ کے زور زور نال چیکن لگ پیا۔ ”بچاؤ بچاؤ!“
”کہیہ ہو یا پتر کوئی برا سفا ویکھیا اے؟“ نانی اماں امجد
نوں پیار کردیاں کچھیا تے امجد دی اکھ کھل گئی۔

☆☆☆☆☆

کول گیا تے اوہدی پریشانی دی وجہ کچھی۔ شہزادے نے ساری گل اپنے باپ نوں دس دتی۔ اوہنوں امید سی جو اوہد باپ ابراہیم نوں اوہدی گستاخی دی سخت سزا دیوے گا۔ پر بادشہ مسکران لگ پیا۔ اوہنے کہیا۔ ”بس اپنی کو گل تے ناراض ایس۔ پتر! کندھ دے داغ دا خیال نہ کر لہنوں اسیں اے ای صاف کرا دیاں گے۔ ایہہ کہہ کے بادشہ نے شہزادے دا ہتھ پھڑیا تے اوہنوں دسترخوان اتے لے آیا۔ رات نوں سون لئی جدوں شہزادہ پلنگ تے لما پیا تاں اوہنوں رہ رہ کے ابراہیم دی گستاخی دا خیال آندارہیا۔ اوہ چاہندا سی جو کوئی ایسی ترکیب ہووے کہ جہدے نال اوہ اپنے دوست نوں شرمندہ کر سکے تے اوہدے توں اپنی بے عزتی دا بدلہ لے سکے۔ سوچیاں سوچیاں اوہدے ذہن وچ اک ترکیب آئی۔ سویرے اٹھ کے اوہ اپنے باپ سلطان بکتگین کول گیا تے کہن لگا۔ ابا جان! میں سوچیا اے پئی میں اک نواں محفل بنواواں جہڑا ایناں

پچھیا۔ ابراہیم نے جواب دتا۔ ”محمود! توں اپنے محل نوں کیہ سمجھنا ایس؟ دنیا وچ ایس توں وی خوبصورت محل موجود نیں۔ ایسے خوبصورت کہ اوہناں اتے کوئی داغ تک نیں۔ شہزادے نے پچھیا ساڈے محل وچ تینوں کیہ خرابی نظر آندی اے؟“ ابراہیم شہزادے نوں محل دی اک کندھ تھلے لے گیا تے کہن لگا ”ذرا اُپر وکھ“! شہزادے نے اُپر ویکھیا تاں کندھ اتے اک تھاں اک دھبا نظر آیا۔ شاید کسے بچے نے سیاہی نال بھریا ہتھ ایس اتے لادتا سی۔ شہزادہ ایہہ وکھ کے بڑا شرمندہ ہویا۔ اوہنوں اپنے دوست دی گل اتے بڑا غصہ آیا۔ اوہ اپنے باپ نوں کہہ کے اوہنوں سزا دوانا چاہندا سی۔

دوسرے دن بادشہ نے دسترخوان اتے جدوں شہزادے نوں نہ ویکھیا تاں نوکراں کولوں پچھیا کہ شہزادہ کتھے اے؟ پتہ لگیا کہ اوہدی طبیعت کچھ ٹھیک نیں۔ ایہہ سن کے بادشہ خود شہزادے

خوبصورت ہووے کہ اوہنوں ویکھ کے ابراہیم شرمندہ ہو جائے۔“
بادشہ نے کہیا ”جویں تیری مرضی۔“

دوسرے دن ای شہزادے نے شہرتوں باہراک عالی شان محل
بنوانا شروع کردتا۔ اوہنے شاہی مستری نوں کہیا کہ جے ایہہ محل
واقعی خوبصورت ہو یا تاں میں خوش ہو کے تینوں مالا مال کر دیاں
گا۔ محل کجھ مہینیاں وچ تیار ہو گیا تے اوہ واقعی ایناں شاندار سی کہ
جووی اوہنوں ویکھد تعریف کریاں بغیر نہ رہندا۔ ساریاں نے محل
دی تعریف کیتی پر سلطان چپ رہیا۔ اک دن شہزادے نے
سلطان نوں محل ویکھن لئی کہیا۔ شہزادے دے کہن تے سلطان
نویں محل دی سیر لئی ٹر پیا۔ جدوں اوہ محل دے سامنے اپڑیا تاں فیر
وی چپ رہیا۔ پر جدوں محل دے دروازے وچ داخل ہون لگا
تاں اوہ رک گیا تے کہن لگا۔ پتر! توں ایہہ نواں محل ایس لئی بنوایا
اے جو پہلے محل دی اک کندھ اتے داغ پے گیا سی؟

”جی ابا جان! شہزادے نے جواب دیا۔ تاں ایہہ ویکھ!
”ایہہ کہہ کے سلطان نے اپنی چھتری دی نوک نال کندھ اتے اک
لکیر پا دتی جہدے نال کندھ دی ساری خوبصورتی مک گئی۔
سلطان نے کہیا۔ پتر! جے اوس محل دی اک کندھ اتے داغ پیا
سی۔ تاں ایس نویں محل دی کندھ وی داغ توں محفوظ نہیں۔ دنیا
دے خوبصورت توں خوبصورت محل اتے وی کوئی نہ کوئی داغ پے
سکدا اے۔ میں ایہہ چاہناں کہ توں کوئی ایسا محل تعمیر کریں جہدی
کندھ اتے کوئی داغ نہ پوے۔“ ایہہ سن کے شہزادہ کچھ دیر سوچدا
رہیا۔ فیر کہن لگا۔ ”ابا جان! تسیں درست فرماندے او محل کناں
وی خوبصورت کیوں نہ ہووے اک نہ اک دن خراب ہو جاندا اے
میں کوئی ایسا کارنامہ انجام دیاں گا جہڑا اک بے داغ محل دی طراں
ہمیشہ چمکدا رہوے۔“

شہزادے نے ایہہ وعدہ اوس ویلے پورا کیتا جدوں اوہ

سلطان محمود غزنوی بن چکیا سی۔ سلطان محمود اپنی بہادری دے
کارنامیاں دی وجہ توں تاریخ وچ ہمیشہ زندہ رہوے گاتے اوہدا
ناں ہمیشہ بے داغ بن کے چمکدا رہوے گا۔

☆☆☆☆

غریب طالب علم

ایران دے شہر طوس وچ اک غریب منڈا رہندا سی۔
اوہنوں علم حاصل کرن دا بے حد شوق سی۔ سو اپنے شہر چوں تعلیم
حاصل کرن توں بعد اوہنے عراق دے دارالحکومت بغداد جان دا
ارادہ کر لیا۔ کیوں جے اوہناں دناں وچ بغداد وچ اک بہت وڈا
مدرسہ قائم سی۔ بغداد وچ جدوں اوہنے مدرسے وچ داخلہ لینا
چاہیا۔ تاں اوہدے پائے پرانے کپڑیاں نوں ویکھ کے مدرسے
دے منتظم نے صاف انکار کر دتا۔ اصل وچ اوہ کسے ایسے غریب
منڈے نوں داخل نہیں کرنا چاہندے سن جہدا لباس معمولی

توں وکھ اوہنوں کھانا وی چنگا نصیب نہیں سی۔ وچارہ رکھی سکی کھا
کے گزارا کر لیندا۔

اک دن صبح صبح اوہ مدرسے دے دروازے تے اڑیا تاں
مدرسے دے چہر اسی نے اوہنوں دسیا۔ پئی منتظم صاحب نے اج
اوہنوں مدرسے دے اندر جان توں روک دتا اے۔ اوہدے کچھن
تے چہر اسی نے دسیا پئی اج ملک دے وزیر اعظم نظام الملک طوسی
مدرسے دا معائنہ کرن لئی آرہے نیں۔ کیوں جے ایہہ مدرسہ
اوہناں نے ای بنوایا سی۔ منتظم صاحب نہیں چاہندے جو
وزیر اعظم نوں ایہہ علم ہووے پئی اوہناں دے مدرسے وچ کوئی
ایسا غریب طالب علم وی پڑھدا اے جہدا لباس معمولی اے۔
منڈے نے جدوں ایہہ سنیا تاں اوہنوں بڑا افسوس ہويا۔ سو اوہ
واپس گھر آ گیا تے ہو راوہ کروئی کیہ سکدا سی؟ اوہدر نظام الملک
طوسی مدرسے وچ آئے۔ تاں اوہناں منتظم صاحب نوں کہیا پئی

ہووے تے اوہدے کول کتاباں لئی وی پیسے نہ ہوون۔ پر اوہناں
بہانہ ایہہ بنایا کہ اوہناں کول اوہدے رہن لئی کوئی کمرہ خالی نہیں۔
منڈے نے جدوں ایہہ سنیا تاں کہیا۔

جناب عالی! میری رہائش دی تسیں فکر نہ کرو۔ ایہدا
بندوبست میں آپ کر لوں گا۔ تسیں صرف مینوں داخلہ دے دیو۔
سو اوہدے شوق نوں وکھدیاں ہوياں اوہنوں مدرسے وچ داخلہ
دے دتا گیا۔ اوہدھراوس غریب منڈے نے اپنی رہائش لئی شہر وچ
اک چھوٹا جیہا مکان کرائے تے لے لیا۔ ایہہ مکان بہت خراب
سی۔ ایناں خراب جو شاید پورے بغداد وچ ایس توں گندا مکان
کوئی نہیں سی۔ گل ایہہ سی کہ اوہدے اُپر اک پرنا لہ وگدا سی۔ جہدا
گندا پانی اوہدے کمرے اندر وی آجاندا سی تے اُہدے نال
اُہدے کپڑے خراب ہو جاندا سن اوہ روزرات نوں باہر جا کے
اپنے کپڑے دھوندا تاں جو سویرے پا کے مدرسے جاسکے۔ ایس

مدرسے دے سارے ہونہار طالب علماں نوں اتھے بلواؤ۔ میں اوہناں نوں ملنا چاہناں۔ منتظم صاحب نے مدرسے دے اوہناں ساریاں منڈیاں نوں بلالیا۔ جہڑے بڑے ہونہار سمجھے جاندے سن۔ نظام الملک نے ایناں چوں ہر اک نوں اپنے کول بلایا تے پچھیا۔ بیٹا! توں علم حاصل کر کے کیہہ کریں گا؟ کسے نے جواب دتا کہ میں تعلیم حاصل کر کے وڈا افسر بناں گا۔ کسے نے کہا میں دنیا دی سیر کراں گا تے کسے نے کہا کہ میں خوبصورت عمارتاں بناواں گا۔ ایہہ گلاں سن کے نظام الملک نوں سخت غصہ آیا۔ اوہناں منتظم نوں کہیا۔ ایہہ کیہو جے ہونہار طالب علم نیں۔ جہاں نوں علم نال کوئی محبت ای نہیں۔ میں مدرسہ ایس لئی تاں نہیں سی بنوایا جو منڈے اتھے آ کے اپنا تے اپنے استاد دا وقت ضائع کرن۔ جے کل تک کسے منڈے نے مینوں اپنے علم حاصل کرن دا صحیح مقصد نہ دسیا تاں میں مدرسے نوں بند کرن دا فیصلہ کر لوں گا۔

ایہہ سن کے مدرسے دے منتظم تے استاد سخت پریشان ہوئے کہ ہن کیہہ کریں؟ مدرسے دے جہاں ہونہار منڈیاں اتے اونیاں نوں بھروسہ سی اوہ ناکام ہو گئے سن تے عام منڈیاں نوں نظام الملک دے سامنے پیش کرنا فضول سی۔ ہن تاں اوہناں نوں یقین ہو گیا پئی مدرسہ بند ہو جاوے گا۔ تے اوہ سارے بیکار ہو جان گے۔ اے اوہ ایہہ گلاں سوچ ای رہے سن جو اپنے وچ اک استاد نے کہیا۔ میں اک ایسے غریب طالب علم نوں جانناں جیہڑا بڑا مخنتی اے اج اوہ مدرسے نہیں آیا۔ میرا خیال اے جو کل اسیں اوس منڈے نوں نظام الملک دے سامنے پیش کریں شاید اوہ ای صحیح جواب دے سکے۔ پہلے تاں منتظم نے ایہدی مخالفت کیتی۔ پر جدوں دوجے استاد داں نے وی پہلے استاد دی تائید کیتی تاں اوہ اوس غریب طالب علم نوں بلان اتے راضی ہو گئے۔ ایہہ اوہو منڈا اسی جنہوں اوس دن مدرسے آن توں منع کردتا گیا سی۔

اوس دن مایوس ہو کے نظام الملک اوہنوں بند کر دیندے تاں علم دا
کناں نقصان ہوندا۔

جس غریب طالب علم دے صحیح جواب نال اوہ مدرسہ بند
ہون تو بچ گیا۔ اوہ بعد وچ امام غزالی دے ناں توں دنیا وچ مشہور
ہویا۔ امام غزال اسلامی دنیا دی بہت وڈی شخصیت سن۔ تے بچپن
دے وعدے مطابق آخری دم تک اوہناں اپنے علم نال انساناں
دی خدمت کیتی۔

ایس توں ایہہ پتہ لگدا اے جو غریبی امیری کوئی شے نہیں۔
جے انسان چاہوے تے اوہدا شوق سچا ہووے تاں اوہ غربت وچ
وی علم دی دولت حاصل کر سکدا اے۔

دو جے دن اوس منڈے نوں بلا کے نظام الملک دے
سامنے پیش کیتا گیا۔ نظام الملک نے اوہنوں وی اوہ سوال کیتا۔
بیٹا! ”علم حاصل کر کے توں کہہ کریں گا؟“

منڈے نے کہیا۔ ”جناب عالی! علم حاصل کرن دی
خواہش مینوں ایہو تیک لے کے آئی اے میں اک خاص مقصد
لئی علم حاصل کر رہیاں تے اوہ مقصد اے انساناں دی خدمت
کرنا۔ میں زندگی بھر اپنے علم نال انساناں دی خدمت کراں گا۔

نظام الملک نے ایہہ جواب سنیا تاں خوش ہو کے منڈے
نوں گل نال لایا تے کہیا شاباش بیٹا! توں صحیح جواب دتا اے ہن
میں مدرسہ بند نہیں کراں گا۔ جتھے تیرے جیسے ہونہار طالب علم
پڑھدے ہون اوس مدرسے نوں بند نہیں کیتا جاسکدا۔ اوہنوں
ہمیشہ جاری رہنا چاہیدا اے سو اوہ مدرسہ جنھوں مدرسہ نظامیہ کہیا
جاندا سی بعد وچ ترقی کر کے اک یونیورسٹی بن گیا۔ اگر خدا نخواستہ